

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24 00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04, 29-35-69

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

TELEFON DYŻURNY: 21-34-34

BD/260/22/86

OPINIE I KOMENTARZE SPOŁECZNE
NA TEMAT ARESZTOWANIA Z. BUJAKA

/Wyniki badań sondażowych/

Wrzesień 1986

W przeprowadzanych co kwartał przez CBOS sondażach pod hasłem "Aktualne problemy i wydarzenia" staramy się poznać poglądy i reakcje społeczeństwa na aktualne fakty i wydarzenia z życia politycznego i gospodarczego naszego kraju. W ostatnim sondażu z tego cyklu¹ zrealizowanym w dniach 10-17 lipca br. pytaliśmy między innymi o opinie na temat aresztowania Z. Bujaka. Szczególnie interesowało nas, czy to wydarzenie było przedmiotem rozmów i codziennych dyskusji, jaki był ton komentarzy i jak je oceniają sami respondenci.

Fakt aresztowania Z. Bujaka stosunkowo rzadko był komentowany w najbliższym otoczeniu badanych. W środowisku blisko 68% respondentów w ogóle na ten temat nie rozmawiano, w żaden sposób nie komentowano tego wydarzenia. Jeśli już wymieniano poglądy, to najczęściej bez większych emocji - tak określiło atmosferę rozmów około 12% badanych. Mówiono: "to było do przewidzenia", "prędzej czy później musiało tak się stać", "przez całe życie nie można się ukrywać", "teraz nie ma to już większego znaczenia". W gronie 7,7% ankietowanych dominowały opinie, że stało się dobrze. Padły stwierdzenia: "bardzo dobrze się stało", "nareszcie go złapali", "wreszcie będzie spokój", "należy walczyć z takimi", "dobrze władza zrobiła". W otoczeniu 8,4% respondentów uważano, że stało się źle. Mówiono: "żał człowieka", "źle się stało", "szkoda, że go złapali", "to już koniec, nie ma nadziei". Rozmowy i opinie w gronie 2,4% badanych były zróżnicowane; jedni uważali, że stało się dobrze, drudzy - że źle. Natomiast własne oceny respondentów nie zawsze były zgodne ze zdaniem i opiniami w tej sprawie ich najbliższego otoczenia. Na pytanie: "Czy Pana/i/ zdaniem stało się dobrze, czy źle, że aresztowano Z. Bujaka", około 20% badanych wyraziło przekonanie, że stało się dobrze, 15% - że źle. Bardzo liczna grupa /60%/ nie sprecyzowała swojego stanowiska w tej kwestii. Około 5% badanych dostrzega zarówno dodatnie, jak i ujemne strony tego faktu. Zadowolenie najczęściej wyrażali członkowie PZPR i brygadziści, ubolewanie - członkowie b. "Solidarności",

---

¹ Badanie przeprowadzono na reprezentatywnej 1498-osobowej próbie dorosłej ludności Polski.

mieszkańcy dużych aglomeracji i osoby oceniające źle własną sytuację materialną.

Argumentacja ocen tego, czy stało się dobrze czy źle, jest związana z różnorodnym sposobem postrzegania działalności i cech osobowościowych, jakie przypisywano Z. Bujakowi. Dla wyrażających przekonanie, że stało się dobrze Bujak to:

- przeszkoda w stabilizacji społeczno-politycznej kraju, jego aresztowanie przyczyni się do zachowania ładu i spokoju - 7,8%,
- uosobienie mitu "Solidarności" - trzeba z tym skończyć, ograniczyć działalność podziemnych struktur - 3%,
- człowiek łamiący prawo, a prawo musi być przestrzegane; jego działalność jest szkodliwa, musi być sprawiedliwość, mógł się ujawnić - 5%,
- zdrajca, szpieg na usługach Zachodu - 1,2%.

Dla tych, którzy twierdzą, że stało się źle, Bujak to:

- obrońca wolności, prawdy, ludzi pracy, narodu, robotników - 2,5%,
- przedstawiciel opozycji, opozycja w Polsce jest potrzebna, aby wskazywać na błędy władzy - 2,5%,
- kozioł ofiarny, nikomu nie zagrażał, niepotrzebnie go aresztowano, chwyt propagandowy na X Zjazd - 3%,
- człowiek, który zbłądził, należy go łagodnie potraktować, wybaczyć, szkoda, że będzie w więzieniu - 4,5%.

Na uwagę zasługuje dość liczna grupa badanych /około 5%/, która wyraża zdziwienie, że tak długo udawało mu się ukrywać; świadczy to - ich zdaniem - o nieudolności organów ścigania i jest dość zagadkowe, tajemnicze.

Podobnie jak w przypadku opinii o akcji wysyłania koców i śpiworów, wypowiedzi respondentów na temat aresztowania Z. Bujaka sklasyfikowano według sposobu argumentacji.

Stało się dobrze

Bujak zagraża stabilizacji społecznej i politycznej /7,8% respondentów

Stało się dobrze, szybciej dojdzie do zgody wszystkich Polaków.

Że nareszcie aresztowany i będzie trochę spokoju, dobrze, bo nie będzie zamętu i rozruchów, nie będą wydawać gazetek podziemnych i ulotek.

Dobrze, ponieważ jako jeden z przywódców "Solidarności" dążyłby do zakłócenia spokoju społecznego.

W moim gronie ludzie byli zadowoleni, dobrze się stało, bo nie będzie miał kto organizować protestów i siać niepokoju.

Dobrze, bo przestanie mącić.

Jeśli miał dalej buntować ludzi przeciw naszej władzy, to dobrze się stało, że jego zła działalność została przerwana.

Bardzo dobrze i trzeba iść po tych nitkach dalej, aby wysprzątać te śmieci, bo inaczej w Polsce porządku nie będzie.

Skończy się mącenie wśród narodu.

Uważam, że słusznie, gdyż Polsce potrzebna jest atmosfera spokoju wewnętrznego i rzetelnej pracy. Zresztą Pan Bujak miał możliwość skorzystania z aktu łaski uczciwie.

Bujak uosabiał mit "Solidarności", z którym trzeba skończyć, trzeba ograniczyć działalność opozycji /3% respondentów/

Stało się dobrze, zamknął się ostatni etap walki z "Solidarnością", zakończono pewien mit.

Dobrze się stało, że został aresztowany, ponieważ pękło jeszcze jedno ogniwo "Solidarności".

Dla podziemia "Solidarności" podcięto skrzydła. Organa MSW pokazały, że stać ich na dobrą robotę. Czekam na dalsze sukcesy w likwidacji podziemia - nie patyczkować się.

To osłabi działalność podziemia, rząd przestał się bać opozycji i dobrze.

Oczywiście, że dobrze. Dlaczego? Robił głupią, destrukcyjną robotę psującą nam opinię za granicą. To jeden z naszych groźniejszych przeciwników. Nawoływał do strajków. Teraz dać go do roboty, żeby zarobił na zupę. Niepotrzebnie dano mu czas na długie działanie, wielu go słuchało.

Oczywiście, że dobrze. Lepiej dla nas, żeby "Solidarność" nie zmartwychwstała.

Trzeba bezwzględnie rozbić zorganizowane kierownictwo opozycji i skierować naród do budowania siły Polski. Bić wroga jego dotychczasową bronią, tak jak w przeszłości robił to Kościół.

Bujak łamie prawo, a prawo musi być przestrzegane /5% respond./

Prawo pokazało, że nikt nie może liczyć na pobłażanie.

Dobrze się stało, prawo musi być bezwzględnie przestrzegane.

Dobrze się stało, bo prawo musi być jedno dla wszystkich.

Robił źle, to trzeba go ukarać.

Mógł się ujawnić, skoro tego nie zrobił, to teraz dobrze, że go złapali.

Zbyt długo był nieuchwytny.

Człowiek to nie szpilka, musi się znaleźć, milicja też pracuje i pieniądze bierze.

Po to jest milicja, aby każdy wiedział, że prawo u nas jest.

Bujak - zdrajca, szpieg /1,2% respondentów/

Dobrze się stało, bo to zdrajca.

Dobrze, że pojmany, w kraju potrzebny jeden rząd, a to wróg.

Człowiek, który się urodził na danej ziemi i po niej chodzi powinien ją szanować i dbać o jej dobro, a nie sprzedawać i robić nienawiść wśród patriotów tej ziemi.

Dobrze, że go złapali, szkodził państwu, donosił Wolnej Europie o tym, co się dzieje w kraju.

Na pewno dobrze, mam uraz do takich ludzi, co szkodzą swojej ojczyźnie. Wydaje się, że to taki sam człowiek jak L. Wałęsa, co sobie "kabzę nabił" kosztem niedostatku w wielu rodzinach.

Kalał dobre imię Polski i Polaków.

Ponieważ wróg Polski zostanie nareszcie właściwie potraktowany i osądzony.

Ja takich, co swoją ojczyznę zdradzają, wieszałbym w publicznym miejscu. Bardzo dobrze się stało i powinni go powiesić, i to na suchej gałęzi, bo zdrowego drzewa szkoda.

Stało się źle

Bujak - obrońca wolności, prawdy, narodu, robotników /2,5% respondentów/

Źle się stało, bo on walczył o dobro robotników.

Aresztowanie członków "Solidarności" nie prowadzi do porozumienia narodowego i poprawy zaufania do władz.

Poświęcił tyle lat dla społeczeństwa polskiego, aby polepszyć dolę robotnika. Zginęła ostatnia nadzieja na zniszczenie komunistów.

Źle, bo przecież konstytucja gwarantuje wolność wyznania i przekonań politycznych.

Oczywiście, że źle, bo on był przecież jednym z tych, którzy przyczynili się do obrony kraju w 1980 roku.

Źle, bo trzeba by było pozamykać wszystkich, co inaczej myślą.

Szkoda człowieka, bo był to człowiek, który walczył o dobro robotników. Gdyby chciał coś dla siebie, to mógł przecież wyjechać za granicę, nie musiałby się tu narażać - walczył przy użyciu metod pokojowych o sprawy bardzo ważne dla całego społeczeństwa.

Oczywiście, że źle. Dlatego, że nie wszyscy patrioci powinni siedzieć w więzieniach.

Ponieważ społeczeństwo jest tym faktem zbulwersowane, uważam, że jest to niezgodne z prawem człowieka do głoszenia własnych poglądów politycznych.

To już jasno pokazuje, że o demokracji w Polsce jeszcze długo mowy nie będzie.

Został złapany symbol wolności.

Będzie siedział w więzieniu, a chciał dobrze dla Polski zrobić.

Byłoby dobrze, gdyby Bujak - przewodnik wolnych związków zawodowych, a więc wyraziciel myśli robotników i chłopów - mógł uczestniczyć jako reprezentant w rządzie, a tym samym doszłoby do złagodzenia bariery dzielącej naród i rząd. Rząd dotychczas nie użył akceptacji narodu. Naród nie uważa, że ten rząd został przez niego wybrany.

Bujak - przedstawiciel opozycji - opozycja jest w Polsce potrzebna /2,5% respondentów/

Źle, bo jakaś opozycja w Polsce powinna być, ponieważ ktoś musi kontrolować władzę.

Bo jak jest ktoś, kto jątrzy, to wtedy władza musi się mieć na baczności i robić mniej błędów.

Niesłusznie gdy jest tylko jedna partia PZPR - czy mam tylko w nią wierzyć i poza nią świata nie widzieć?

Źle, bo dowodzi to słabości ustroju, który boi się ludzi swobodnie myślących.

Źle, ponieważ krytyka polityki przez niego jest prawidłowa i rząd powinien go wysłuchać.

Źle, ponieważ w tym kraju potrzebna jest opozycja.

Ludzie już zupełnie tracą nadzieję, że ktoś się może buntować przeciwko władzy, kiedy ta władza postępuje źle. Już teraz wszystko im - władzy - będzie można.

W zdrowym społeczeństwie powinna być konkurencyjna partia.

Źle, bo opozycja stanowiła podstawowy czynnik mobilizujący władzę do podejmowania wyważonych decyzji w kategoriach społecznych.

Źle, jesteśmy krajem demokratycznym i nie każdy musi popierać PZPR i władzę.

Bujak - kozioł ofiarny /3% respondentów/

Trzeba było się wykazać, to go akurat przed Zjazdem wsadzili, a dawno wiedzieli, gdzie był.

Nie był groźny, po co go karać.

Prezent przedzjazdowy, wiadomo dla kogo.

To obojętne, bo on /Bujak/ nie stanowił żadnego zagrożenia.

Od dawna było wiadomo, gdzie przebywa, władza miała w tym cel, by aresztowanie przeprowadzić właśnie w tym momencie.

Robi się z tego wielką sprawę, a co robiła milicja wcześniej, że go nie złapała, teraz był potrzebny kozioł ofiarny.

To dziwne, że tak długo nie mogli go złapać jak był groźny, teraz to już było wszystko jedno, aresztowanie teraz nie miało sensu.

Niepotrzebie się go boją, on nie jest groźny.

Bujak - to człowiek, który zbłądził, należy go łagodnie potraktować /4,5% respondentów/

Szkoda człowieka, będzie musiał siedzieć w więzieniu, tam nikomu jeszcze nie pomogli.

Zawsze, gdy aresztują człowieka, żal mi go.

Można było darować facetowi, bo co on teraz może, to już historia, może teraz zmądrzeje.

Powinno się mu umożliwić powrót do normalnego życia, dać mu pracę i szansę.

Szkoda człowieka, w więzieniu będą go męczyć.

Jestem osobą bardzo wrażliwą i wydaje mi się, że pozbawienie człowieka wolności to rzecz bardzo przykra, dlatego uważam, że źle się stało.

Puścić go wolno, tyle lat się ukrywać, to już duża kara.

Każdy człowiek w życiu robi błędy, ale winniśmy sobie w życiu wybaczać.

Bo dostanie wysoki wyrok.

Warto zwrócić uwagę na odwrócony sposób argumentacji zadowolonych i niezadowolonych z faktu aresztowania Z. Bujaka. Dla pierwszych Bujak to zdrajca, wróg, burzyciel ładu i porządku pu-

blicznego, dla drugich - obrońca wolności, praw człowieka, robotników, narodu. Taki sposób argumentacji uwidacznia kryjące się za tym postawy i przekonania polityczne o przeciwstawnych biegunach - radykalne skrzydła, które można oszacować po około 8% ankietowanych. Trzeba też odnotować, że w przypadku sporej części badanych negatywna ocena faktu aresztowania Z. Bujaka wynika z przesłanek pozaideologicznych, humanitarnych czy lekceważenia wpływu podziemnej działalności na sytuację kraju.